

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENEK

Ček, račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Francoski socialni teden v Lilleu

Pariz, 1. avgusta.

V dneh od 25. do 31. julija se je vršil v Lilleu 34. socialni teden francoskih katoličanov. V Lilleu, enem centrov francoskega industrijskega življenja, a obenem centru ene najbolj uspevajočih francoskih katoliških univerz, se je zbralo 2500 kongresistov — rekordno število udeležencev od vseh dosedanjih socialnih tednov — da pod predsedstvom lilskega škofa-kardinala Lienarta obravnava enega najtežjih problemov našega časa: »Nered v mednarodnem gospodarstvu in krščanstvo.« Udeležencem iz cele Francije so se pridružili zastopniki iz Jugoslavije, Nemčije, Švice, Belgije, Holandije, Italije, Španije in Anglije, da i s svojo navzočnostjo podpričajo, kolik je danes znanstveni in ideološki sloves te francoske socialne potovalne univerze po vsem katoliškem svetu.

V obliki predavanj, dokumentarnih sej in sestankov, velikih ljudskih in delavskih zborovanj v Lilleu in Ronbeix-Tourcoing in večernih cerkvenih meditacij se je tekom enega tedna obravnavala krščanska doktrina do danes tako v vsakdanje življenje posegajočega vprašanja, kako urediti red v mednarodnem gospodarstvenem življenju.

Nered v današnjem mednarodnem gospodarstvu ni toliko posledica pomanjkanja gospodarske zavesti k enotnosti in redu, v kolikor posledica zlohotnosti, strasti in neuvrednosti posameznih vodilnih osebnosti. Vključ vseh politiki sporazumevanja in pogodb med državami je danes v vsem svetu izbruhnila ena najtežjih gospodarskih vojn, ki je ustvarila položaj, da je danes na svetu 1500 milijonov ljudi, ki ne proizvajajo skoraj za ničesar in tako tudi ne kupujejo ničesar. Majhni otoki produktivnih in konsumnih držav pa mislijo, da bodo svoj sedanji trg zavarovali in ohranili, ako svojo produkcijo še znižajo, da bi mogli vzdržati višino konsumu dovoljenih cen. Vsakdo išče danes le v politiki egoizma rešitve svojega gospodarstva, ne da bi hotel preiti v širši krog gospodarske ideologije in politiki gospodarskega egoizma postaviti nasproti politiki mednarodnega gospodarskega sodelovanja. Tako se v iskanju rešitve iz te zagate pojavljajo najrazličnejši, več ali manj jasni načerti o razdelitvi dobrin, o podkrepitvem gospodarskem liberalizmu ali pa kletvi po tako zvanem dirigiranem gospodarstvu. Vsi ti pojavi zahtevajo, da katoličani odgovore, kakšno je njihovo stališče do teh idej in načrtov.

Sodobna gospodarska kriza res da nosi nekatere znake običajnih periodičnih gospodarskih kriz. Toda dejstvo, da zadeva predvsem agrarno produkcijo, da nosi na rob propada milijone brezposelnih, da je onemogočila uspeh že tolikih intervencij, dokazuje, da je težje krize po mnenju enih zadrega v razumevanju zakonov gospodarskega življenja in po mnenju drugih neuvrednost in neurejenost individualne svobode. Kot katoliki mislimo, da je mnenje slednjih pravilnejše in v vseh vprašanih novega gospodarskega reda hočemo, da se isti vrne v red, hoten po Bogu in Njegovih zakonih.

Cesto se misli, da je pojm obče lastnine preveč nejasen, da bi bilo mogoče na njem graditi soliden gospodarski red. Tako je dominikanec P. Delos izjavjal, zakaj da je v gotovi stopnji civilizacije možno, da obča lastnina omogoči višek razvoja človeški osebnosti in da na drugi strani nudi popoln razvoj gospodarstvu, ne da bi pri tem posegla v individualno svobodo posameznika. Sledič korak za korakom encikliki Pija XI. »Quadragesimo anno« je ugotovil, kako naj socialna pravičnost uredi dolžnosti in pravice posameznikov do obče lastnine. Če se hoče naša civilizacija še rešiti, nima druge poti, ko da se zateče k diktaturi, ki bo zločila egoizem, ki pa bo uničila tudi svobodo, ali pa da oživi socialno pravičnost, ki bo zagotovila občo lastnino. Zato pa je treba, da se ljudje vrnejo k naukom Cerkev in dajo zakonom duhovnega življenja prednost pred tehniko gospodarskega egoizma.

Toda ta red je nemogoče upoštevati, ako se v medsebojne odnose posameznikov ne povrne medsebojno zaupanje. Zaupanje pa je predvsem duhovna in moralna vrednota, ki se nikdar ne bo mogla upostaviti z dekreti ali pa s konferencami. Treba je ustvariti neko duhovno razpoloženje med ljudskimi masami in ta naloga predvsem pripada katoličanom. Njih moralna in verska enotnost, ki je nekoč ustvarila krščanstvo, bi še danes mogla ustvariti med katoliki najboljše delavce v tej smeri.

Politika kartelov in sličnih gospodarskih organizacij je kolikor toliko odpomogla prostim izrastkom gospodarske borbe. Toda posamezne države v svoji v egoistični okvir usmerjeni politiki niso upoštevale, da bi pojav kartelnega gospodarstva zahteval na znotraj parvalno preobrazbo stanovske izobrazbe državljanov in na zunaj politiko, ki bi upoštevala vsaj navodila tajništva Zveze narodov. Tako so glavne članice ZN preko navodil lastne ustanove prešle v politiko egoizma, ki grozi uničiti zadnje ostanke gospodarskega mednarodnega sodelovanja. Seveda posameznim državam ni treba odvzeti pravice samoobrambe, toda pristopiti je treba nujno k politiki soledične prilagoditve in mednarodnega sodelovanja.

Proces propadajočega liberalizma je izvedel član Mednarodnega urada dela P. Arnon. Danes so iluzije Jeana-Baptista Saya doživele silen dementi, ko se dnevno dokazuje, da ne zadostuje povečati produkcijo, da se s tem poveča konsum. Nujno je gotovo število pogojev, če hočemo dvigniti kupno moč širokih mas, namreč: čim večja kupna kapaciteta rase, previdna in metodična ureditev novih držav, razširjen sistem mednarodne trgovine, upo-

Polom Mussolinijeve zun. politike

Evropo vodita Francija in Anglija — Veliko razočaranje v Italiji

London, 3. avg. Volitve za nemški parlament so bile potisnile nekoliko v ozadje senzacionalno izjavo italijanskega ministra Balba v »Popolo d'Italia«, v katerem le-ta grozi, da bo Italija izstopila iz Zveze narodov, ako le-ta ne bo izpremenila svojih političnih smernic. Sedaj, ko je zanimanje za rezultat nemških volitev svoj višek že prekoračilo, se pozornost angleških političnih krogov zopet obrača na presenetljivo izjavo ministra italijanskega letalstva. Kakor vedno, je angleško časopisje tudi to pot jako rezervirano, vendar pa se lahko med njegovimi vrsticami bere, da se Angleži zaradi Balbove izjave nič ne vznemirjajo.

Balbo priznava nemoč Italije

Balbov članek v »Popolo d'Italia« je po navadi italijanske diplomacije, odkar je v rokah Mussolinija, napisan v tonu, ki vzbuja videz izredne odkritosti. Tako na primer imenuje Balbo, ki govtovo ni napisal svoje izjave brez pobude in dovoljenja Mussolinija, Zvezo narodov »ogabno kovačnico prevar in pasti za vse bedake«. Ta ton moralne ogorčenosti in premosti pa zakriva samo veliko razočaranje Duceja nad popolnim neuspehom njegove mednarodne politike. Ta politika, ki si je postavila za cilj izolacijo Francije, kar naj bi pripomoglo Italiji do vodilne vloge v centralni in jugovzhodni Evropi, je sedaj po upostavitvi angleško-francoske antante, ki uživa podporo ameriške Unije, doživela naravno tragičen polom. Balbo priznava v svojem članku sam, da je Italija brez moči ne samo na razorožitveni konferenci, nego tudi v Zvezi narodov. »Tako tukaj kakor tam — tako piše Balbo — se nahaja Italija v položaju, ki se more primerjati samo razmeram v akcijski družbi, kjer je manjšina napram večini popolnoma brezpomembna. Velesile, ki so v Ženevi merodajne, to so Francija in Velika Britanija s svojimi privesi, kakor tudi Združene države Severne Amerike, postopajo z Italijo zdaj previdno, zdaj prijazno ali ošabno, kakor jim pač kaže. Čeprav v tem bloku ne vlada vedno edinost, napram Italiji tvorijo te države vedno enotno fronto, proti katerim Italija ne more ničesar opraviti.«

Katere so pritožbe Italije

Balbo potem prinaša konkretne pritožbe Italije, ki se predvsem tičejo razorožitve. Italijanski minister očita Franciji, Angliji in Ameriki naravnost, da so svojo oborožitve še pred konferenco znatno pospešile, zato da bi kakšen eventualni sklep o splošni razorožitvi spravile že v naprej ob vsak uspeh. Balbo pa trdi tudi, da te države tudi za bodoče ne mislijo resno na nobeno razorožitev, ampak kvečjemu na to, kako bi se za rafinirano diplomatično in vojaško strokovno tehniko dosegle, da bi ostale vojaško najbolj močne države na svetu, medtem ko naj bi Italija, ki je edina odkrito za popolno razorožitev, bila žrtev svojega idealizma.

Idealizem Italije je gola hinavoščina

Na to odgovarja angleška politična javnost, da je minister Balbo v svojem članku sam podal do-

stava modre mednarodne solidarnosti. Nemogoče pa je priti do teh zaključkov, ako ne pridejo do veljavne moralna načela, tolikokrat pridgovana od cerkve in njenih predstavnikov.

Eno glavnih predavanj pa je imel znani sociolog pariške katoliške univerze P. Dansel o »dirigiranem gospodarstvu«. Dirigirano gospodarstvo je koncesija, ki so jo danes ponudili nekateri, da rešijo današnji nered, ki pa bi končala v državnem socializmu. Tudi ne bo mogoče odpraviti zla z vrnitvijo k popolni svobodi. To, kar je danes nujno, je tako zvana »dirigirana svoboda«, ki pa se ne bo mogla uvesti drugače, ko da se postavi pod »višji principe, ki bo mogel vplivati na vest posameznika, ne da bi jim s tem onemogočile institucije, ki so si jih ustvarile za izpolnjevanje svojih dolžnosti. To je pa doktrina enciklike »Quadragesimo anno«, ki ponavlja staro formulo katoliške socialne šole, »da je potrebno svobodno združevanje v organiziranem stanju«, kar se pravi, da je treba postaviti korporativno organizacijo za temelj sodobne gospodarske reforme, toda ne sme biti prepričana sama sebi. Naloga države je, da v urejenem gospodarstvu ne absorbira korporativne institucije, marveč da ji nudi zakonit okvir in usmeri njene intervencije v smeri k obči lastnini.

Vrsta teh načelnih predavanj je bila izpopolnjena z dokumentarnimi in nazornimi predavanji, tako o premogovni, agrarni in finančni politiki, v katerih se je zahtevalo, da v agrarni in finančni politiki Francija nadaljuje a politiko zaščite in pomoči napram našim agrarnim državam.

Cerkev vodi na vseh poljih borbo, da pomore človeštvu iz njegove stiske. Francoski katoličani s svojimi vsakoletnimi socialnimi tedni vrše v območju svojega katoliškega apostolata silno veliko nalogo, ki v svoji sintetični obliki in ideološki klasični uravnovešenosti tako globoko očituje primarne lastnosti francoskega naroda. Ves katoliški pokret v Franciji izgleda, kakor da je organiziran v vzporednih horizontalnih plasteh, katerega kupola so francoski socialni tedni, izpod katere da po besedah kardinala Lienarta veje le beseda o sili in prisrčnosti krščanske ljubezni, ki more edina vsej katoliški ideologiji dati pravo oazo prepričevalnosti. Za to in slično delo dolguje vsa katoliška Evropa mnogo francoskim katoličanom.

kaz, kako je ta idealizem Italije gola krinka, ki naj maskira njen diplomatski fiasko v mednarodni politiki in njene neuspehe na razorožitveni konferenci, kjer se je pokazalo, da nima Italija izvzemesi Madjarsko in Albanijo, za seboj niti tistih malih držav, o katerih je mislila, da jih je tekom zadnjih let popolnoma pridobila zase. Značilno za »odkritost« Balbovega članka je tudi to, da se Balbo obrača proti nameri zapadnih velesil, da se popolnoma prepove vojna z bombnimi letali, ki ogroža miroljubno civilno prebivalstvo. Balbo, ki tako zelo poudarja človekoljubne namene Italije, katere se zavzema za popolno razorožitev, zagovarja v tem svojem članku vojno z bombnimi letali, češ, da je vojna vojna, ki ima namen nasprotnika uničiti, kateri namen se ne more omejit. »Kdor ljudem predstavlja, da se vojna da humanizirati, ta ljudj enostavno vodi za nos«, tako pravi Balbo. Pri tem minister ne pomisli, da gre za zaščito nedolžnega civilnega prebivalstva. Njegova izvajanja sploh samo dokazujejo, kako zelo je nejevoljen Mussolini, da se Zveza narodov nikakor ne namerava postaviti na njegovo stališče in sprejeti italijanske razorožitveno formulo, ki ne gre za ničemer drugim, kakor za tem, da bi Italija dosegla pariteto s Francijo in pa tako kvoto oborožitve za Nemčijo, ki bi pomenjala ogrožitev Francije.

Edini učinek Balbovega članka je ta, da je Italija izdala, kako je namesto Francije izolirana ena. Zdaj so tudi razumljive velike izpremembe, ki jih je bil izvršil Mussolini v vodstvu fašistične politike.

V Nemčiji se krvava nasilja nadaljujejo

Berlin, 3. avg. AA. Iz vzhodnih nemških dežel poročajo o čedalje hujših terorističnih dejanjih. Tako sta prišla ponoči dva neznanca pred hišo socialističnega župana v Norgauwu v Vzhodni Prusiji in potrkala na hišna vrata, češ, da je v vasi nastal požar. V trenutku ko je župan odprl okno, sta neznanca ustrelila in ga dvakrat zadela v glavo. Župan je smrtno nevarno ranjen.

V Katscherju blizu Opepna v Šleziji je policija napravila hišno preiskavo v hitlerjevskem domu in odkrila pravec arzenal. Med drugimi je zaplenila veliko strojnico z več ko 1000 naboji, več revolverjev in bodal ter dva tuceta ročnih granat.

Berlin, 3. avg. AA. V zvezi s terorističnimi izgredi, do katerih je pretekle noči prišlo v Königsbergu, je policija aretirala 40 oseb, med njimi dva uniformirana hitlerjevca. Ekstremni elementi nadaljujejo z nasilji po raznih krajih Nemčije. V Liegnitzu je neki neznan človek z drvečega motocikla vrgel ročno granato na tamošnji sindikalistični dom in napravil težko materialno škodo. V Goldbergu je nekdo na bivšega prefekta, ki je socialist, trikrat ustrelil z revolverjem. V Kölnu je policija ustrelila kamion, v katerem se je nahajalo 15 hitlerjevcev, ki so vršili razna teroristična dejanja. V Casselu je našla policija v nekem skrivališču popolnoma bojno opremljen oklopni avtomobil. Tudi v drugih krajih so se vršili spopadi z narodnimi socialisti, ki so na mnogih krajih vršili teroristične akte. Na več krajih je prišlo do pobojev, do smrti pa so narodni socialisti pobili nekega komunista v Kreutzburgu.

Berlin, 3. avg. Z. Danes zjutraj je 15 narodnih socialistov iz severnega dela mesta korakalo proti Berlinu. Iz hiše ob cesti so jih nenadoma napadli komunisti, pri čemer je bil en narodni socialist takoj ubit. Prišlo je do prave bitke, v kateri so bili težje ranjeni še trije narodni socialisti. Policija je

Francosko-angleška antanta - jamstvo za svetovni mir

Pariz, 3. avg. Govor, ki ga je imel predsednik republike Lebrun ob blagoslovitvi britansko-francoskega spomenika padlim vojakom v navzočnosti valeskega princa, ima velik mednarodno-političen pomen. Naslovljen ni samo na Nemčijo, ampak tudi na Italijo. Predsednik je poudarjal, da je naloga vseh državljanov, da povratek vojne onemogočijo. Ta cilj se more doseči le, ako ga vsi brez izjeme pošteno in brez zahrbtnih misli hočejo. Zato je potrebna ozka zveza med onimi, ki so si med vojno lojalno pomagali. Zato sta Velika Britanija in Francija, trdno pričakujoč, da se jima bodo pridružile tudi druge države, sklenili zavezo, ki je namenjena obraniti miru in spoštovanju obstoječih pogodb. Dva naroda, ki sta oba enako zvesta demokratičnim idejam, sta se zvezala s paktom, ki more vsakemu koristiti. Cilji Francije so identični s cilji vsega kulturnega človeštva, ki teži za popolno vzajemnostjo na podlagi demokracije.

Govor predsednika Lebruna je zbudil veliko pozornost in se smatra kot zanesljiv dokaz prisrčnosti in solidnosti angleške in francoske demokracije, proti katerima so vsi poizkusi tako italijanskega fašizma kakor nemškega reakcionarnega nacionalizma brezuspešni.

morala intervenirati in aretirala 17 komunistov, med njimi tudi vodjo te skupine.

Napihnjene izjave Hitlerja

London, 3. avg. Z. »Daily Chronicle« objavlja razgovor svojega dopisnika s Hitlerjem, kateri je izjavil: Ako bodo narodni socialisti prevzeli vlado, ne bodo nikdar ratificirali lozanske pogodbe. Nemčija bo kmalu fašistična država. Zaradi tega danes ne pride v obzir koalicijska narodnih socialistov s strankami sredine. Dr. Brüninga je Hitler imenoval velikega duhovnika zmedenih sklepov. Na vprašanje angleškega dopisnika, kaj misli z ozirom na dejstvo, da so pri zadnjih volitvah tako nepričakovano porasli glasovi komunistične stranke, je Hitler odgovoril: Počakajte še šest tednov in boste zvedeli za moj odgovor! Dalje je Hitler izjavil, da bo narodno socialistična vlada priznala vse trgovske dolge, vendar pa ne visokih obresti. Za vse nemške dolge bo narodno socialistična Nemčija plačevala samo 3% obresti.

Sklicanje parlamenta

Berlin, 3. avg. tg. Državna vlada ima namen sklicati novo izvoljeni nemški državni zbor na torek 30. avgusta k prvi seji. Papenova vlada se hoče predstaviti novemu nemškemu državnemu zboru v nespremenjeni sestavi. Ali bo Papenova vlada to svojo namero res mogla izvršiti, se bo pokazalo šele tedaj, ko bodo posamezne stranke v državnem zboru podale svoje izjave.

Papen odstopi?

Pariz, 3. avgusta. tg. Ze več tednov se širijo vesti, da bo nemški državni kancler von Papen po preosnovi nemške vlade prevzel mesto nemškega poslanika v Parizu in da bi v tem primeru odšel dosedanj tamkajšnji nemški poslanik von Hoesch v London. V diplomatskih krogih se zaenkrat tem govoricam ne pripisuje važnost.

ELIDA Favorit MILO

FAVORIT
Vas ne bo
nikoli razočaral!

Isti izpolnjuje vsa Vaša pričakovanja, ker neguje in polepšuje Vašo polt... ji ohrani naravno lepoto in svežost, a Vas obda s svojim nežnim, finim vonjem. Vaš favorit je Elida Favorit milo

Nevarnost rusko-japonske vojne

Od velike rusko-japonske vojske je preteklo 27 let in zopet se na Daljnem Vzhodu razmere med obema državama vedno bolj nevarno razvijajo. Tudi predmet rastoče napetosti je isti: Mandžurija. Ali se bo zgodovina ponovila? Čisto mogoče. Gotovo pa je mednarodni položaj danes popolnoma spremenjen, pa tudi notranje razmere v obeh državah so bistveno različne kot pred 27 leti.

Za paznega motrila dogodkov ni važno to, kaj izjavljajo uradni krogi v Tokiu in Moskvi, ampak pomembnejše je ono, kar se skriva pod površino. Sicer pa tudi uradne in neoficijne izjave moskovskih ter japonskih krogov vedno bolj povdarjajo resnost položaja na Vzhodu. Se v januarju letošnjega leta je Moskva s ponudbo pogodbe o nenapadanju skušala odvratiti grozeči napad Japoncev na ozemlje vzhodno-kitajske železnice. Japonska pa je odgovorila z zasedbo Harbina. Tudi to grobo izzivanje je Rusija molče pozrla in Litvinov je v Zenevi dajal kar moč prijazne in pomirljive izjave. Ruski in kitajski krajevni činitelji so svojo jezo skušali ohladiti s tem, da so pripravili celo vrsto atentatov na železniške objekte. Sedaj se je namah spremenil tudi ton diplomatov na obeh straneh. Koncem aprila je vojno ministrstvo v Tokiu izjavilo, da sede povzročitelji vseh atentatov v ruskem Habarovsku. Zunanje ministrstvo je istočasno javljalo o tajni komunistični organizaciji, ki sega iz Mandžurije do Tokia in Osake. Seveda je bila to le pretveza, da je japonska vlada doma obračunala s »proletariziranimi elementi«. Japonci so zunanji svet tudi opozorili na zbiranje sovjetskih čet ob mandžurski meji. Istočasno je pa na kongresu strokovnih organizacij v Moskvi Losowski opozarjal na vojno nevarnost na Vzhodu. V istem smislu je pisala tudi »Krasnaja Swesda«, uradni organ Rdeče armade.

Brez dvoma: Ako Litvinov izjavlja, da Rusija ne išče vojne, je govorno iskreno. Iste tehnične ovire, ki so l. 1905 zadale na vzhodu Rusiji tako strašen poraz, v nezmanjšani meri obstojajo tudi danes. Celotna moskovska tajna socialistična agencija, ki je s svetovi v najhujši opoziciji, pravi: »Naši vladodržci čisto gotovo danes nočejo vojne. Celotna medkomunistična generalni ni nikogar, ki bi si želel vojne. Vojna bo sovjetom morda dobrodošla čez 3 ali 4 leta, ko bodo gigantske naprave na Uralu in v ozemlju Kusnetskija v polnem obratu. Danes pa

celo največji optimisti dvomijo, da bi Rusija mogla dobiti vojno proti Japonci in istega mišljenja so tudi v Politbiroju. Radi Rusije mir ni ogrožen. Toda odločitev leži prav tako na strani Japoncev. Japonska pa je po svojih volunih izvrstno informirana o vojaških silah sovjetov, o njih moči in razvrstitvi in očividno sili k vojaški odločitvi. Vse, kar dela Japonska v Mandžuriji, je smoteno in ima namen, da si do spomladi ustvari mogočno vojno bazo za napad. Tega se zavedajo tudi svetovi in zato v mrzličnem tempu delajo noč in dan vse vojne fabrike. Mnogo drugih industrij so tudi spremenili za vojne namene. Proti vzhodu drdrajo dan za dnem dolgi transporti čet, tankov, aeroplanov in težke artilerije.

Toda vojna na Daljnem Vzhodu ni samo vprašanje tehnike in oborožitve, ampak obsega prevažen problem notranje politike obeh sovražnih dežel. Notranje politične razmere so manj nevarne na Japonskem, kakor v Rusiji. Čeprav tudi na Japonskem ne manjka atentatov in nemirov, ki jih povzročajo Korejci, je vendar gotovo, da vojaštvo in policija obvladata položaj. Ali se more isto reči o Rusiji? Značilno je, kaj piše ista tajna socialistična agencija iz Moskve. »Mnogi mislijo, da se v Rusiji pojavlja neke vrste narodni fašizem. Toda pravilnice bi se dalo govoriti o narodnem komunizmu. Mi se bojimo vojne in zunanje intervencije. V notranjosti pa je moč komunistov trdna. Toda komplikacije bi lahko nastale ob izbruhu, če bolj pa ob zaključku vojne. Tega se dobro zaveda tudi Politbiro in zato se ne more odločiti. Na eni strani bi se morda dala vojna in poraz prepričati s tem, da se molče žrtvuje nekaj ozemlja na vzhodu. Istočasno bi pa rayno takšna žrtve utegnile zbuditi nacionalno razpoloženje med narodom proti komunističnim oblastnikom. Nevarna more postati izgubljena vojna za sovjete. Nevarna pa more postati tudi zmagovit general, ki bi hotel igrati vlogo Napoleona. Zato se svetovi sicer pripravljajo na vojno, a si je ne žele.

Razven tega se boje svetovi, da bi Japonsko podpirala Francija. Svoje zapadne meje so sicer s pogodbami zavarovali, toda nikdar se ne ve, kaj prinesejo dogodki. Edina verjetna zaveznica sovjetov bi bila Kitajska, česar se pa Japonci očividno ne boje preveč. Bolj nevarne za Japonsko so brez dvoma Združene države, ki gotovo ne bi rade gledale naraščajočo moč države vzhajajočega solnca.

Francoska politika na Balkanu

Izboljšanje francosko-bolgarskih odnosov

Belgrad, 3. avg. l. V Belgrad je prispela zadnje dni ugodna politična osebnost iz Francije, ki ima zelo tesne zveze z desničarskimi strankami francoskega parlamenta. V razgovoru z našim dopisnikom je bilo med drugim omenjeno tudi vprašanje francosko-bolgarskih odnosov. Zadnji obisk bolgarskega predsednika vlade Mušanova v Parizu je namreč vzburil tukaj vtis, kakor da se je v stališču Francije napravil Bolgariji izvršila važna sprememba na boljše. Predsed. Herriot je priredil svečan banket bolgarskemu državniku, kar se v Parizu v povojni dobi ni nikdar zgodilo. On je celo obljubil Mušanovu, da bo ob prvi priložnosti obiskal Bolgarijo. Francoski politik ni hotel priznati, da bi se bila izvršila kakšna radikalna sprememba v vodilnih smernicah zunanje politike, v kolikor se nanašajo na Bolgarijo, vendar je pa dodal, da so bili razgovori med Mušanovim in Herriotom velikega pomena. Tardieu je svoje dni, ko je predlagal tako imenovani podonavski načrt, namenoma izpustil Bolgarijo, kakor da ona ne bi spadala v področje podonavskega gospodarskega ozemlja. To ni bilo čisto pravilno in je naravnost neopravičljivo. Zato je smatral Herriot za potrebno, da to popravi in da na viden način pokaže, kako se Francija zanima za Bolgarijo in kako pazljivo zasleduje njen gospodarski in politični napredek. Brez aktivnega sodelovanja Bolgarije ni mogoče niti oddaleč misliti na kako zvezo, niti na sporazum med balkanskimi državami, kar je eden od velikih predpogojev za vzdrževanje mira v Evropi. Bolgarija je kolikor toliko pokazala, da se je politično konsolidirala in da ji od strani komunistov ne preti več nikakva nevarnost. Edino pravilno je, da se apelira sedaj na Bolgarijo, naj aktivno sodeluje v vseh važnih vprašanih evropske politike. Francija ne zasleduje nikakih posebnih imperialističnih teženj, pač pa ji je mnogo na tem, ako tudi ona, poleg drugih velikih držav, dokaže Bolgariji, da ima svoje določeno mesto med evropskimi državami, in da vedno lahko računa na vso moralno in dejansko podporo Evrope in tudi Francije, dokler bo podpirala mir in red. Pri tem svojem delu ji bo veliko koristilo, ako bo imela na strani veliko lojalno prijateljstvo Francije, ki je tradicionalna zaščitnica malih narodov. To prijateljstvo je Francija že pokazala pri ureditvi bolgarskih dolgov.

Vojna nevarnost v Južni Ameriki

Posredovanje velesil

Washington, 3. avg. z. Spor med Bolivijo in Paragvajem postaja ostrejši. Bolivijske čete so zavzele važno strateško točko Puerito Casado. Paragvajska vlada je obvestila vse notranje države, da odklanja vse eventualne posledice bolivijskega napada. Združene države so pozvale na sestane diplomatike zastopnike Mehike, Kube, Kolumbije in Urugvaja, da se še enkrat posvetujejo za rešitev tega spora. Vendar pa je malo upanja, da bo ta poskus uspel, v glavnem radi tega, ker je paragvajski kongres sprejel nujen predlog, po katerem naj skliče vlada rezerviste pod zastavo. Ameriška vlada bo skupaj z mehiško, kubansko, kolumbijsko in urugvajsko vlado poslala vsem južnoameriškim državam note, v katerih jih poziva na skupne korake, da se prepreči vojna med Paragvajem in Bolivijo.

Paragvajci nespustano prevažajo čete, posebno v področju Granchara pri Casadu. Vlada je sklenila podeljevati zopet narodno odlikovanje za vojne zasluge, ki je bilo osnovano l. 1870 za časa vojne z Brazilijo, Argentino in Urugvajem. Zenske

Orožniški podporni fond

Belgrad, 3. avgusta. AA. Notranji minister je na podlagi čl. 130 zakona o orožništvu predpisal pravila orožniškega podpornega fonda.

Na podlagi teh pravil se pri orožniškem poveljstvu ustanovi orožniški podporni fond. Sedež fonda je pri štabu orožniškega poveljstva v Belgradu ali pa tam, kjer se bo štab nahajal.

Fond tvorijo imovina orožniškega podpornega fonda, fond orožniških grobov in celotna imovina Orožniškega vestnika in »Koledarja«.

Fond je človekoljubna ustanova in temelji na družinski vzajemnosti in na načelu samopomoči.

Pravila stopijo v veljavo, ko se razglase v »Službenih Novinah«. Ta dan izgube veljavo ostaja pravila, ki so dozdaj veljala.

Smrt češkega časnika

Praga, 3. avg. AA. ČTK poroča: Tu je umrl Jozef Penizek, urednik lista »Narodni listi«, star 74 let. Pokojni Penizek je bil znan publicist in je vzdrževal z jugoslovanskimi parlamentarci na Dunaju intimne zveze; tam je zastopal svoj list od leta 1883 do 1919. Pokojnik je prevedel več slovenskih del na češčino in objavil svoječasno pomembne spomine o politiki, ki jo je dunajska vlada vodila proti Slovanom.

Dunajska vremenska napoved. Severne Alpe: Spremenljivo deževno vreme. Vzhodni rob Alp: Spremenljivo, hladno. Južne Alpe: Spremenljivo vreme, ki pa bo postalo polagoma topleje, morda pa bo tudi še malo dežja.

Dr. Seipel na mrtvaškem odru

Dunaj, 3. avgusta. Ig. Bivšega avstrijskega zveznega kanclerja prelata dr. Seipela so položili na oder v viloletnem prelatskem ornatu z mitro in ostalimi znaki njegovega dostojanstva. Pokojnik počiva v veliki dvorani bivše dunajske kazine, ki je vsa preoblečena črno. Prvi je bil v tej dvorani postavljen na mrtvaški oder maršal stare Avstrije Konrad von Hötendorf. Okoli odra je postavljenih 30 visokih srebrnih svečnikov s prižganimi svečami, ki razširjajo turobno svetlobo. Usmiljene sestre se vrstijo v neprestani pazniški službi in molijo za pokojnika. Neštevilni venci se vedno bolj kopičijo okoli koste. Preden so pripustili ljudstvo h krsti, so je najprej zglasil kot prvi avstrijski zvezni kancler Miklas, ki je opravil ob krsti pobožno molitev. Za njim se je zglasil papeški nuncij nadškof Sibill, potem pa so po vrsti prišli zvezni kancler dr. Dollfuss, predsednik avstrijskega državnega zbora in mnogi člani obeh avstrijskih zbornic. Kljub temu,

da je hudo deževalo, se je zbirala pred odrom neprestano ogromna množica ljudstva, ki je spoštljivo izkazovala čast velikemu pokojniku.

Milan, 3. avgusta. Ig. Smrt pokojnega prelata dr. Seipela je povzročila v Vatikanu globok vtis, dasi je dr. Seipel sam že obvestil svoje prijatelje v Rimu o svojem zdravstvenem stanju, po katerem ni bilo mogoče pričakovati drugega kakor skorajšnjo smrt. Sam papež je visoko spoštoval blagega pokojnika, ne samo radi njegovih velikih državnih sposobnosti, temveč predvsem radi njegovega zglednega življenja.

Pariz, 3. avg. Ig. L'Oeuvre objavlja uvodnik o smrti dr. Seipela in navaja, da je bil dr. Seipel prepričan pristaša politike zaupanja nasproti antanti.

München, 3. avg. Ig. Hitlerjev »Volksbeobachter« objavlja značilen članek o dr. Seiplu. Tako navaja list, da so politični cilji dr. Seipela ostali skrivnost, ki jo je pokojnik vzel s seboj v grob.

S centrumom ali brez njega?

Berlin, 3. avgusta.

Von Papan se dela jako samozavesnega

Državni kancler von Papan je ameriški agenciji razodel svoje politične namene v bodočnosti. Von Papan je govoril jako odkrito in izjavil, da si ne bo belil glave s poizkusi, kako sestaviti parlamentarno koalicio, s katero naj bi državna vlada vladala.

Državna vlada ne zahteva ničesar drugega, kako da naj jo vsi pozitivni elementi, ki se čutijo odgovorne za usodo Nemčije, tolerirajo. Vlada se bo Reichstagu predstavila in bo strankam postavila odločno vprašanje, ali se bodo upale vlado vreči, ako gre za objektivno in nepristransko prizadevanje vlade, da se Nemčija izkoplje iz svojih težav.

Možnost, da bi vlada dobila od parlamenta nezaupnico, von Papan ne straši — ako mu verjamemo. Von Papan je izrazil upanje, da katoliški centrum, kateremu je on pripadal, preden je prišel na oblast, ne bo trdovratno vztrajal na svoji poziciji negativne nespravljalnosti, ki jo je kazal med volivno borbo, in da nikakor ne bo hotel vzeti nase odgovornosti za novo državno krizo.

Kancler je tudi izrazil upanje, da se bodo narodni socialisti sedaj aktivno udeležili dela za narodno restavracijo. Von Papan je tudi namignil na potrebo reforme volivnega zakona.

Kar se tiče državne oblike je von Papan izjavil, da to vprašanje na noben način ni aktualno.

Stališče centroma bo odločilno

Z ozirom na te izjave von Papena je treba poudariti, da so razen skrajnih narodnih socialistov vse nemške stranke edine, da odločitev političnega položaja nikakor ni v rokah kanclerja von Papena, ampak v rokah centroma. Von Papan se moli, ako misli, da bo mogel vladati tudi v slučaju, če bi se centrum pridružil nezaupnici. Pa tudi na tako zvano pasivno toleranco centroma se von Papan ne sme zanašati, ako bi vztrajal na svoji dosedanji liniji.

O stališču centroma se danes še ne da ničesar pozitivnega povedati, ker se vrhovna instanca stranke še ni zbrala, da o tem sklepa. Upanje, da bi centrum podpiral vlado, se naslanja na znano tradicijo centroma, ki se uresničuje posebno v težkih položajih države, da se ne brani odgovornosti za državno vodstvo. Proti temu pa govorita v sedanjem položaju dve dejstva: Prvo dejstvo je, da oseba von Papena, ki je zakrivil padec Brüninga, in je inavguriral favoriziranje nacionalnega socializma, ne nuje centrumu nobene garancije za ustavno vlado. Drugo dejstvo je, da bi v slučaju, ako bi centrum privolil v to, da podpira vlado ali da se je celo udeležil, ne mogel tega storiti brez sporazuma z narodnimi socialisti. Tak sporazum pa je skoraj nemogoč, ker v Hitlerjevem taboru odločajo ekstremisti, ki iz dejstva, da so dobili eno tretjino nemških glasov, sklepajo, da morajo oni prevzeti izključno vlado nad Nemčijo, da bi mogli izvesti svojo diktaturo.

Centrum pa je že takoj dan po volitvah v »Germanijce« izjavilo, da je neobhodni pogoj za normalno vlado v Nemčiji, da se likvidirajo vsi poizkusi katršnekolik diktature in vsi neparlamentarni in protiparlamentarni eksperimenti, in da se upostavi popolna in čista ustavna demokracija. Ker niti nacionalni socialisti niti vlada pruskih baronov niso voljni, da te eksperimente opustijo, zato je več kot neverjetno, da bi se kombinacije s centrumom sprejele.

Narodni socialisti upijejo, niso pa sigurni

Hitlerjevski organ »Angriff«, ki je glasilo ekstremistov, piše, da gre sedaj vsn oblast narodnim socialistom. Centrum je levičarska stranka in koalicio z njim je izključena. Tega mnenja je tudi nemško nacionalna »Berliner Börsen Zeitung«. Narodni socialisti pa tudi že imenujejo svoje kandidate za vlado. Najprej so zahtevali zase celotno mesto državnega kanclerja, ki naj bi se dalo g. Hitlerju ali pa Strasserju. To namero pa so sedaj opustili in bi radi samo ministrstvo za notranje zadeve, ki naj bi se dalo njihovemu pristašu dr. Fricku. Tudi zahtevajo zase predsedništvo novega parlamenta, za katero mesto so določili poslanca Störra. Te zahteve hitlerjevcev pa bodo zadele na velike težkoče. Neverjetno je, da bi kancler von Papan šel tako daleč, da bi notranje zadeve in policijo poveril stranki, ki je zagrešila v Königsbergu umore in požige. Narodni socialisti so zelo nezadovoljni s sedanjim notranjim ministrom baronom Gaylom baš zato, ker namerava krivice ostro kaznovati. Svoje zahteve o policijskem ministru utemeljujejo fašisti s tem, da opozarjajo na »komunistično nevarnost«.

Razume se, da vsi razsodni možje svarijo von Papena, oziroma predsednika Hindenburga pred tem, da bi izročil najvažnejše resore vlade narodnim socialistom.

Dokaz, da hitlerjevci niso tako sigurni in samozavestni, kakor se delajo, je v tem, da si niso upali staviti von Papanu nobenega ultimatumu v tem oziru, kakor se je to govorilo.

Vlada bi rada pridobila na svojo stran centrum

Tudi von Papan ni tako samozavesten, kakor izgledajo njegovi intervjuvi po ameriških časopisih. Izve se, da vlada na tihem dela na to, da bi se centrum in voditelji narodno-socialistične stranke zblizali in da bi prišlo do političnih razgovorov. Isti krogi, ki te vesti prinašajo, trdijo, da se vlada von Papena nikakor ne bo več predstavila Reichstagu. Ako bo zmagalo stališče centroma, da se mora diktatura likvidirati, potem von Papan nikakor ne bo mogel ostati šef vlade. Kolportira se že vest, da bo von Papan šel za poslanika v Pariz. Razume se pa, da so to le kombinacije, ki so zanekrat brez vsake konkretne podlage. Treba je vedeti, da so v Nemčiji na delu močne struje, ki bi hotele na vsak način prepričati, da bi se vrnil na vlado centrum in ki zato na vso moč forsirajo politiko dosledne in skrajne reakcije.

Meščanski demokrati zahtevajo slejkoprej centrum

Najuglednejše glasilo nemške meščanske demokracije, »Frankfurter Zeitung«, piše v uvodniku, da bi bila vlada, ki bi jo podpirali samo narodni socialisti, nesmisel. Stranka, ki je od 87 milijonov volivcev zbrala okoli sebe le 13.7 milijonov, nima legitimacije, da bi edina imela vpliv na vlado. Vlada Papan-Schleicher ima dolžnost, da s centrumom sedaj postopa na najplemenitejši način, sicer bo napravila katastrofalno napako. Centrum se absolutno ne sme otežkoti odločitev, da se udeležiti vlade. Absolutno se ne sme poslušati Hitlerja, zakaj če bi se on hotel postaviti po robu in zahtevati za svojo stranko več, nego ji gre, mu von Papan čisto lahko reče: pa pojdi. Proti Hitlerju je večina nemškega naroda in zato nikakor ni potreba pred njim kapitulirati.

Instalacija novega župana v Zagrebu

Zagreb, 3. avg. z. Danes dopoldne je bila svečana seja zagrebskega občinskega sveta, katere se je v imenu banske uprave udeležil dr. Hadži v spremstvu tajnika Marčeca. Podban je z županjskega mesta otvoril sejo, na kar je prečital ukaz Nj. Vel. kralja o imenovanju novega župana, univerzitetnega profesorja dr. Krbeka in podžupana obrtnika Jakoba Pavlina. Nato je prečital odlok notranjega ministra o imenovanju novih občinskih odbornikov. Župan in podžupan sta potem prisegla. Podban je izročil županu zlato verižico in čestital za imenovanje. Dr. Krbek se je v daljšem govoru zahvalil. Po seji je novi župan sprejel časnike in jim dal izjave o nalogah novega občinskega sveta.

Zagreb, 3. avg. z. Štirje zagrebski občinski odborniki so podali ostavko na svoje mesto.

Osebnosti

Z redom sv. Save 4. razreda so odlikovani: dr. Ivan Rajsp, upravnik in primarij banovinske bolnišnice v Celju, dr. Emil Vaske, primarij banovinske bolnišnice v Celju, dr. Franc Steinfelner, primarij banovinske bolnišnice v Celju, Ivan Prekoršek, upravitelj bolnišnice v Celju.

Z zlato kolajno za državljanske zasluge je odlikovana Abelina Kumer, prednica usmiljenih sester v banovinski bolnišnici v Celju. Z redom sv. Save 5. razreda je odlikovana Manica Komarova iz Ljubljane. Na državni srednji tehnični šoli v Ljubljani je napredoval v 4. skupino 2. stopnje Stane Premelč, profesor 5. skupine na isti šoli. Na drž. dvorazredni trgovski šoli v Čakovcu je postavljena za predmetno učiteljico v 7. skupino Ljubica Brozovič.

Belgrad, 3. avg. AA. Danes dopoldne od 11 do 13 se je vršila seja ministrskega sveta, ki ji je predsedoval predsednik vlade dr. Milan Srškić.

Solska autonomija Katalonije

Madrid, 3. avg. z. Cortez je s 129 proti 84 glasov sprejel 4. člen katalonskega statuta, po katerem doli Katalonija gotovo avtonomijo v šolskih zadevah. V tem členu se predvideva tudi ustanovitev avtonomne katalonske univerze. Ker ta člen ne odgovarja popolnoma stališču in želam katalonskih narodnih poslancev, so se oni vzdrževali glasovanja.

Italijanski manevri

Rim, 3. avgusta. z. Jutri zvečer se pričnejo velike vojaške vaje italijanske vojske mornarice, katerih se udeležujejo prav vse vojne enidine italijanske mornarice. Vodja manevrov je admiral Ducci, načelnik generalnega štaba vojske mornarice. Ker je včeraj nenadoma umrl admiral Rota, ki naj bi bil prevzel poveljstvo rdečega dela brodom, je imenovan za njegovega naslednika admiral Italo Moreno. Središče vojaških vaj bo v Tarantu.

Italijansko posojilo Turčiji

Belgrad, 3. avgusta l. Iz Carigrada poročajo da se je posrečilo turškemu državnemu podtajniku za finance Ali Izabeju izposlovati v Rimu pri italijanski vladi posojilo 30 milijonov turških lir (750 milijonov dinarjev). Italijanska vlada je zahtevala kot protiuslugo velike koncesije gospodarskega značaja in posebne ugodnosti za nekatere že obstoječe italijanske šole v Turčiji.